כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסוד שיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויצא ■ ג' כסלו ה'תשע"א ■ 10.11.2010 ■ גליון מס' 95

תפוצה לכל קהילות ישראל

האם ארץ ישראל לעם ישראל לנצח?

/ הרב יעקב הלוי פילבר

בספרו "ירמיהו", מציג לנו הרב בני לאו תובנה מעניינת ומסודרת על תקופתו ועמדותיו של ירמיה ושל בני דורו ועל כך מגיע לו יישר כח. עם זאת אי אפשר להסכים להרבה מהניסוחים המופיעים בספר, אלא שאי-הסכמה אינה עושה אותם לאי לגיטימית. בתנאי שהדברים הם מבוססים ונאמנים למקורות. ועל כך נעיר כמה הערות:

בספר "פרקים במחשבת הרב" בפרק העוסק בייחודה של ארץ ישראל מובאים דבריו של הרב סולוביצ'יק המדמה את הברית בין עם ישראל לארץ ישראל לברית הנישואין בין איש לאשה, אלא שהוא מוסיף שם וכותב: שבניגוד לנישואין שיש עמם גירושין הקשר שבין עם ישראל לארץ ישראל הוא קשר הקיים לנצח. הארץ שמרה אמונים לעם ישראל, וכאשר הוגלו ממנה יהודיה והיא נכבשה בידי זרים היא נשארה שוממה ועצרה את ברכותיה כאשה נאמנה המחכה ומייחלת בגעגועים לשובו של בעלה. דברי אלו של הרב סולובייצ'יק מפורשים בתורה בכתוב (בראשית מה): "ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם". וכך מבאר רבנו בחיי (בראשית יז כד) את ההבטחה הזו: "מתנת הארץ הוא שאמר 'ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך את כל ארץ כנען לאחוזת עולם' - ביאור שתהיה הארץ לישראל אחוזת עולם, לא ירשוה ושלא יושיבוה רק הם, ואם אולי יגלו ממנה ישובו אליה, כי אחוזת עולם היא להם ולא לאומות, וזה הוא סימן גדול לישראל שמיום שגלו ממנה לא נתיישבה שם אומה כלל, אבל היא חרבה ושוממה עד שישובו אפרוחיה לתוכה". וכן כתב הרמב"ן (ויקרא כו) על הכתוב "ושממו עליה אויבכם": "וכן מה שאמר בכאן ושממו עליה אויבכם והיא בשורה טובה מבשרת בכל הגלויות שאין ארצנו מקבלת את אויבנו ... כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם". ודבריהם מקורם בדברי המדרש. (ספרא כו לב): והשימותי אני את הארץ - זו מידה טובה, שלא יהיו ישראל אומרים: הואיל וגלינו מארצנו עכשיו האויבים באים ומוצאים עליה נחת רוח לכך נאמר: 'ושממו עליה אויבכם היושבים בה' זו האויבים הבאים אחרי כן לא ימצאו עליה נחת רוח". דברים ברורים על היותה של ארץ ישראל לעם ישראל לנצח.

בספר "ירמיהו" קוראים אנו דברים אחרים, בכתוב בו אין הסכמה לדבריו של הרב סולובייציק וזאת מפני שאינו מבחין בין הבעלות הנצחית של עם ישראל על ארץ ישראל לבין מימוש הזכות הזו בפועל. אין ויכוח שבאלפי שנות היסטוריה יהודית רוב שנותיו חי עם ישראל מחוץ לארץ ישראל, התורה עצמה (ויקרא יח כח) מזהירה אותנו: "ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם", פסוקים האומרים שתתכן גלות לעם ישראל מארצו, אבל גלות אינה בהכרח ביטול הבעלות על הארץ, משל לאב שנתן לבנו מכונית במתנה ורשם את הבעלות על שמו, וכשהבן אינו ראוי הוא נוטל ממנו את מפתחות האוטו או רשיון הנהיגה אבל המכונית ממשיכה להיות רשומה על שמו של הבן. אחרת מסביר זאת הרב בני לאו הוא מביא את דברי הנביא יחזקאל "ודם תשפכו - והארץ תירשו?". והוא מסביר אותם כך "הנביא מכניס אותנו לביקורת פנימית על האוכלוסייה הישראלית הטוענת לבעלות על הארץ ואינה מבינה שזכותם תלויה אך ורק במעשיהם" ולפי הרב בני לאו. האב יטול את המכונית מהאח הסורר וייתן אותה לאח אחר, כך שגלות כוללת גם את שלילת הבעלות. אבל הנביא שם מפרט במפורש את דעתו מה יתרחש אחר הגלות: "כֹּה תֹאמַר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר ה' אֱלוֹקִים חַי אָנִי אִם לֹא אֲשֶׁר בְּחֲרֵבוֹת בַּחֶרֶב יִפּוֹלוּ וַאֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה נְתַתִּיו לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר יָמוּתוּ: (כח) וְנָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ וְשָׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין עוֹבֵר: (כט) וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי ה' בְּתִתִּי אֶת הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל תּוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ". שממה אינה

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מה בין "ארץ ישראל שייכת" לבין "עם ישראל שייך"?
חיפשתי את המקור לסיסמה "ארץ ישראל שייכת לעם ישראל". לא מצאתי אף אחד ממקורות ישראל המשתמשים בביטוי זה...
המשך בעמ' 3

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל הרב צבי פסח פרנק רבה של ירושלים (3)
אחת האגרות החשובות ביותר שקבל מרן הרב אברה יצחק הכהן קוק בשבתו בלונדון הייתה האיגרת שנכתבה ביום כ"ב בטבת תרע"ח...
המשך בעמ' 4

חוק וסדר
תלתן אדום
בעל פרחים אדומים והוא ידוע בחניות צמחי מרפא המשתמשים בתרופות מפרחים...
המשך בעמ' 7

שו"ת קיץ
שאלה: לקחת בשבת דיסק עם נתונים רפואיים. האם היה מותר לקחת את הדיסק?...
המשך בעמ' 7

סיפור לשבת
תורה לוקחים במסירות נפש
עובדה הווה בחורף תקנ"ט או תק"ס בהיות הרבי ה"צמח צדק"...

אלוקות, קדושה, איי איי
במינסק היו מתפללים ותיקין, ולכן לעת תפלתו של רבנו הזקן...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ כוחה של תפילה
■ התוועדות חסידית בבנייני האומה
■ עיטור מהמלכה
■ מסכימים מסכימים מסכימים
המשך בעמ' 8

שלילת הבעלות ככתוב: "והשימותי אני את הארץ ושממו עליה אויבכם". כפי שפירשו המדרש והרמב"ן.

יותר מפעם אחת מנסה הרב בני לאו בספרו לצנן את אמונתם של נאמני ארץ ישראל לבל יחשבו שארץ ישראל שייכת לעם ישראל בכל תנאי, את עמדתו זו הוא מנסה לבסס מדברי רש"י בפתיחתו לספר בראשית, ואיך הוא עושה זאת? הוא עושה בדברי רש"י תיקון קוסמטי, בעוד רש"י כותב: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצווה ראשונה שנצטוו ישראל - מה טעם פתח בבראשית? משום 'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים' שאם יאמרו אומות העולם לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גויים! הם אומרים להם: כל הארץ של הקב"ה הוא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, וברצונו נתנה להם (לגויים) וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". שכל מי שקורא את רש"י מבין שכוונת רש"י היא שהתורה פתחה בבריאת העולם כדי להגיד לעמו את כח מעשיו של הקב"ה בבריאת העולם כהצדקה לנתינת ארץ ישראל לעם ישראל. מה עושה הרב לאו בספרו "ירמיהו" (בעמ' 176) הוא משנה את דברי רש"י ומנסח אותם באופן הפוך וכך הוא כותב: "ברצונו נתנה לנו (לעם ישראל) וברצונו נטלה מאיתנו ונתנה להם (לגויים)" בנוסח המתוקן הוא מקדים את הנתינה לנו לנתינה לגויים, לפי התיקון של הרב לאו הקב"ה תחילה נתן לעם ישראל את הארץ ואח"כ נטל את הארץ מהם ונתנה לגויים, וההבדל הוא פשוט לפי רש"י לאחר שהקב"ה נתן לעם ישראל את ארץ ישראל שוב אין מצב שיטול אותה מהם, ולכן אומות העולם, אחרי שקיבלנו את ארץ ישראל, אינן יכולות לטעון על עם ישראל שהם לסטים. ואילו לפי הרב לאו לבסוף עם ישראל יצא מהמשחק והיא נשארה ביד הגויים.

אלא שהרב לאו אינו מסתפק בזה אלא בהסתמך על הנוסח המתוקן הוא מוכיח את נאמני ארץ ישראל וכך הוא כותב כנגדם: "המשפט הזה (של רש"י) הפך להיות ה"המנון" של כל מי שמבקש להוכיח את זכותנו ובעלותנו על ארץ ישראל - אך רש"י אומר בדיוק להיפך: אין זכות (על א"י) לאף אחד." ברם עדיין יש כאן בעיה, מה יעשה הרב לאו עם הפסוק מתהלים: "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים" המסגיר את כוונתו האמיתית של רש"י, שהקב"ה פירט את מעשי בראשית של הקב"ה כדי להצדיק את נתינת ארץ ישראל לעם ישראל? אין בעיה, אפשר גם כאן להכניס בכתוב כוונה אחרת וכך הוא כותב: "על עם ישראל מוטלת האחריות להביא לארץ הנבחרת את דבר ה' באמצעות מעשיו, כפי שאמר יחזקאל אם המעשים אינם ראויים - הארץ תירשו?". כלומר ש"כח מעשיו" אינו בריאת העולם אלא המצוות המעשיות שבדבר ה' אותם הגיד לעמו שבזכותם תינתן להם ארץ ישראל, וכך במשיכת קולמוס ביטל הרב בני לאו את זכותו ההיסטורית של עם ישראל על ארץ ישראל, בין הדימויים שהנביא ובעקבותיו חכמינו הם מדמים את הקשר של עם ישראל וארץ ישראל לקשר של אם לבנה כמו הכתוב: "חלה גם ילדה ציון את בניה". כוונת הנביא שאין אנו ילדים מאומצים ילדים על תנאי, אלא בנים ביולוגים של אמה ציון. וההבדל בינם הוא שילד מאומץ מפסיק להיות ילדם ברגע שמסלקים אותו מהבית, מה שאין כן ילד ביולוגי אינו פוסק להיות בנם גם אם ההורים כועסים עליו ומגרשים אותו מהבית. וכך אנו אומרים בתפילה "מפני חטאנו גלינו מארצנו נתרחקנו מעל אדמתנו" - גם אחרי שגלינו היא ארצנו וגם אחרי שנתרחקנו היא ממשיכה להיות אדמתנו.

לא רק בספרו "ירמיהו" אלא גם בפרסומים מאוחרים ממשיך הרב בני לאו לגמד את ערכה של ארץ ישראל כמו ביחסו של אברהם אבינו לארץ ישראל. הבה נראה כיצד המדרש (ב"ר לט) מתאר את יחסו של אברהם לארצו הישנה ארם נהרים ולארצו החדשה ארץ ישראל: "אמר ר' לוי בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור ראה אותם אוכלים ושותים ופוחזים, אמר הלווי לא יהא חלקי בארץ הזאת, כיון שהגיע לסולמה דצור ראה אותם עסוקים בנכוש בשעת הנכוש בעידור בשעת העידור אמר הלווי יהיה חלקי בארץ הזו, אמר לו הקב"ה לזרעך נתתי את הארץ הזאת". וכיצד מתאר הרב לאו את יחסו של אברהם לשני המקומות הללו: בעלון "השבת" של צהר (פרשת חיי שרה) תחת הכותרת "הסכנה של אדוני הארץ" שם הוא מציין שלאברהם אבינו "ארץ כנען זרה ומנוכרת לו" הוא "מבחינה פיסית יושב בקרב הכנעני ומבחינה מנטאלית הוא שייך לארם נהרים" אברהם לארצו הישנה ארם נהרים הוא קורא "ארצי ומולדתי" והרב לאו מפרש: "ארצו היא הסביבה הגאוגרפית ומולדתו זו סביבתו התרבותית" כמו כן "המולדת היא סביבתו הטבעית שם הוא מרגיש בן בית" כיצד הפכה ארם נהרים לסביבה טבעית? הדבר נובע מטעות בהגדרת המושג "מולדת". בשפה של היום "מולדת היא שטח אדמה או חבל ארץ אשר לעם יש זיקה היסטורית ארוכה אליו. שטח בו נוצרה הזהות הלאומית של העם. שטח טריטוריאלי זה אינו בהכרח מקום הולדתו של האדם, אלא השטח הטריטוריאלי שבו נולדה אומתו" הרב לאו אימץ את ההגדרה הזו וממנה הגיע לניסוחים שלו. אבל "מולדת" בשפת התנ"ך יש לו מובן אחר, כמו שמתרגם האונקלוס: "מארצך וממולדתך - מארעך ומילדותך" מולדת היא ארץ הילדות. וכך פירש הרמב"ן "ארץ מולדתו ששם נולד" והרד"ק פירש: "מולדתי, העיר שנולדתי בה". מכאן תשובה לקביעה אחרת של הרב לאו: "שמעולם לא קרא אברהם לכנען "מולדת" ורק אצל נכדו יעקב הופכת ארץ כנען למולדת".והסיבה היא פשוטה: אברהם לא נולד בארץ ישראל ואילו יעקב נולד בארץ על כן א"י היא מולדתו.של יעקב ולא של אברהם.

תשובה לרב י. הלוי פילבר

מה בין "ארץ ישראל שייכת" לבין "עם ישראל שייך"?

/ הרב בני לאו

חיפשתי את המקור לסיסמה "ארץ ישראל שייכת לעם ישראל".
לא מצאתי אף אחד ממקורות ישראל המשתמשים בביטוי זה. המקור הקדמון הראשון שאומר זאת הוא שיר "איש מוזר" של נעמי שמר הזכורה לברכה.
כל טענותיו של ידידי ומכובדי הרב פילבר הי"ו מקורן בטעות הזו של הציבור שמרוב אהבתו לארץ ישראל אינו מדייק ואינו מעדן את טיב היחס שבין העם לארץ.
הרב פילבר מבקש להוכיח שוב את הקשר האינטימי והבלעדי של ארץ ישראל לעם ישראל. וכי יעלה על הדעת של מישהו מלומדי התורה לערער על דברי תורה מפורשים אלו?
הרב פילבר מביא את דבריו הנפלאים של הרב סולובייצ'יק המשווה בת ברית העם לארץ כברית בין איש לאשה, אך בניגוד לברית הנישואין שיש בהן פתח לפירוד, בברית העם לארץ יש הבטחת נצח של ברית עולם. וכי אפשר לערער על הדבר הזה, המפורש לא בדברי אחרוני אחרונים אלא בדברי נביאים ואף בכתובי התורה עצמה?
הרב פילבר מביא את הרמב"ן (עליו גדלנו כולנו) המוצא בתוך פסוקי התוכחה את ההבטחה לנאמנות הארץ לעם: "ושממה עליה יושביה". וכי אין אנו יודעים עד כמה צדק הרמב"ן בלומדנו דברי ימי ארץ ישראל שנשארה בנאמנותה לעם ישראל לאורך כל שנות הגולה?
כל הדברים הללו חשובים וצריכים כולנו לחזור ולשנן אותם, אך לחשוב שזוהי המחלוקת בינינו? אתמהה!
טוען הרב פילבר שבספרי איני מבחין "בין הבעלות הנצחית של עם ישראל על ארץ ישראל לבין מימוש הזכות". אכן צודק הרב פילבר בטענתו אלי אך דברי אינם באים מראשי אלא עולים באופן ישיר ומדויק מדברי הנביאים שכל דבריהם אמת וצדק. גם ירמיהו וגם יחזקאל עמדו בדור החורבן מול עם הנאחז באדמה בלי לשמור תורה ובלי לנהוג בדרכיה. ירמיהו צועק כנגד אותו משל של הרב פילבר של האב הרושם את הבעלות של רכבו על שם בנו. מי הכניס לראשך את האמונה שהקב"ה העביר את הבעלות על הארץ ממנו אלינו? זוהי כמעט כפירה בתורה. ירמיהו אומר במפורש שהארץ שייכת לקב"ה ולא לאף אומה אחרת. כך אומר לנו הנביא (פרק כז):

אָנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת הָאָרֶץ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ בְּכֹחִי
הַגָּדוֹל וּבִזְרוֹעִי הַנְּטוּיָה וְנֹתַתִּיהָ לַאֲשֶׁר יָשַׁר בְּעֵינָי:
וְעַתָּה אָנֹכִי נָתַתִּי אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי
וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעָבְדוֹ:

רק מי שאוטם אזנו אינו שומע כאן את המקור המפורש לדברי רש"י הפותחים את התורה. זוהי המשוואה שעימה מתחיל לומד בראשית את דרכו. הקב"ה נתן את הארץ לאשר ישר בעיניו. הנתינה של הארץ לאשר ישר בעיני ה' אינו העברת בעלות אלא זכות ישיבה בארץ. הארץ תישאר בקניינו של ה' וברצונו נתנה לעם ישראל אך ברצותו, חלילה, נטלה מאיתנו ונתנה להם.
וכי אין דברים אלו פשוטים וברורים לכל בר בי רב?
ההליכה אחר הסיסמה של "ארץ ישראל שייכת לעם ישראל" באה בטעות מחוסר הבחנה בין זכות ישיבה לבין בעלות. ההתאמה של העם לארץ, הייחודיות של הארץ ובחירתה להיות מקום שכינה ומקום הקמת המדינה של ממלכת כהנים וגוי קדוש - כל אלה פשוטים וברורים.
אך הם לא מקנים לנו את אותה תעודת ביטוח של אחיזה בארץ לנצח.
טוען הרב פילבר שאני מצנן את אמונתם של נאמני ארץ ישראל "לבל יחשבו שארץ ישראל שייכת לעם ישראל בכל תנאי". אם זוהי אשמתי - אני לוקח אותה בלב שלם ודואג. אחזור ואומר בלי הרף - הקב"ה ייעד את ארץ ישראל לעם ישראל - על מנת לממש בה את ייעודו הסגולי ולהיות ממלכת כהנים וגוי קדוש.
כשהעם לא נאמן לייעודו - הוא מאבד את האחיזה שלו בארץ. הוא לא מאבד את ייעודו העולמי והנצחי. בכל פרק בתולדות העם התחדש הניסיון הזה ובכל פעם שהניסיון נכשל הקב"ה עקר אותנו מעל אדמתו.
כעת אנו חווים את הניסיון המחודש של הקב"ה להושיב את עמו על אדמתו. סיסמאות אלימות המבקשות לעקור את הארץ מידי הקב"ה ולנכס אותה לידי בשר ודם - עלולות להיות מתכון לאלימות אחרת עליה דברו הנביאים, ושהייתה הגורם לאובדן ישיבתנו בארץ בדורות הקודמים.
ההכרה בבעלותו של הקב"ה ובחובתנו להתנהלות מוסרית וערכית בארץ - רק היא תקנה לנו את הביסוס לזכות לשבת בארץ הזו לבטח.

פרקים בעולמה של רבנות הקהילה בישראל

מאמר שבעים ושניים בסידרה

/ הרב אהרן כ"ץ*

הרב צבי פסח פרנק רבה של ירושלים (3)

אחת האגרות החשובות ביותר שקבל מרן הרב אברה יצחק הכהן קוק בשבתו בלונדון הייתה האיגרת שנכתבה ביום כ"ב בטבת תרע"ח על ידי הרב צבי פסח פרנק. "כבוד הרב הגאון הגדול פאר הדר איש חמודות עטרת תפארת המפורסם לתהילה ותפארתו". אחרי השמחה על כיבוש הארץ מידי התורכים והודאה לה' על הכיבוש האנגלי כותב הרב פרנק לרב קוק: "הנה עשיתי קצת התעוררות כי מהראוי להביא את הדר"ג שי' לפה עיר הקדש לשכון בתוכנו כתור רב ואב"ד לכל קהל האשכנזים, כי כהיום הזה שנהרסו כל המפעלים וירדו מתכונתם ואין ממלאים את תפקידם לא בגשם ולא ברוח, גם מרוב המצוקות שעברו ירדה עיר הקדש פלאים אחורנית ובייחוד מצב לומדי התורה נתונים המה כיום בסתר המדרגה ודרוש מאד שיהיה גבר מורם מעם עומד בראש להפיח רוח בעצמות היבשות ולחזק הני ברכי דרבנן ולהרים קרן התורה והיראה בעיר, עוז לנו, לתת פנים מסבירות לבני דורנו החדש בכל לשון שהם שומעים, כי כדאי הוא ונאה הם ונאה לעולם שתישאר לנו בזוית אחת מרוח ישראל סבא. ...עוד זאת אמרתי להציע לפני הדרת כבודו שי' בדבר הבית דין צדק והמורי צדק דפה עיר הקדש, אשר בצוק העתים הללו נשבר מטה לחמם כי כיתר המוסדות כן ועד הכללי כמעט שנתבטל לגמרי זה שנים אחדות ולמה ייגרע חלקנו מהרבנים אלה שהוסרו ממשמרתם מסיבות גלי הזמן, ונאלצו להיות נודדים ממקומותיהם לגור בערים אחרות והנה נתעוררו מגדולי דורנו להשתדל להיטיב מצב פרנסתם להעמידם על בסיס נכון למען לא יחסר לחמם. ומכל שכן אנו פה עיר הקדש עבודתנו הגדולה בסידור גטין ולדון ולהורות דבר יום ביומו כל עבודת משא הציבור עלינו בכתף נשא בכמה עניינים גדולים בטרחה מרובה כנהוג פה שכל ריב וכל נגע אל הבד"צ יובא". בהמשך אותה איגרת סיפר הרב פרנק כי בשבוע הקודם לכתיבת המכתב היה ביתו אסיפה מנכבדי כולל וילנה זמוט וקרלאנד ובה נבחר הרב פרנק עם מספר נכבדים נוספים לפקח על ענייני הכולל, שבו רבים הסובלים חרפת רעב ועל כן מתבקש הרב קוק לסייע בגיוס תרומות עבור חברי הכולל.

כידוע נענה הרב קוק זצ"ל להזמנתו של הרב פרנק שנתמכה בידי גופים רבים ונוספים וביום ג' באלול תרע"ט שב לעיר הקדש ירושלים לכהן בה כרב העיר. ביום ט"ז אדר א' תרפ"א נערכו הבחירות לרבנות הראשית לארץ ישראל והרב קוק יחד עם הרב יעקב מאיר נבחרו לכהן כרבנים הראשיים לארץ ישראל. באותה מועצה נבחר הרב פרנק יחד עם הרב יונה ראם והרב מישל ברנשטין כחברים במועצת הרבנות הראשית. בשנת תרפ"ח צורפה הרבנות הראשית לכנסת ישראל שהיה אז הארגון הארצי של היישוב היהודי בארץ, ארגון שקיבל את אישורו של השלטון הבריטי. הרב פרנק עצמו סרב לקבל את מרותה של "כנסת ישראל" שהיה ארגון חילוני מובהק ולא הכיר בהלכה היהודית כנורמה המחייבת את הציבור בארץ. אחד הנושאים הראשונים בהם עסקה הרבנות הראשית היה צורך להשיג תוקף חוקי לחובת שמירת השבת ברשות הרבים של הציבוריות היהודית, סגירת חנויות וכניסת כלי רכב לשכונות היהודיות. השלטון המנדטורי סרב לקבל דרישה זו ולטענתו הטיפול בנושא זה צריך להיעשות בהסברה ולא בכפייה. אז הוקם בשכונות החרדיות של ירושלים הוועד של משמרת השבת. בראשות הוועד עמדו הרב פראנק והרב ברנשטיין שהיו גם אבות בתי הדין של הפרושים והחסידים בעיר. בוועד כיהנו גם הרבנים יוסף גרשון הורביץ, הרב יעקב משה חרל"פ והרב י"מ טוקצ'ינסקי. בעקבות פעילות הוועד נערכה פגישה בין הרב קוק זצ"ל למושל ירושלים. באותה פגישה נקבע כי אותן שכונות שבהן יקבלו את שמירת השבת כתקנה קבועה יקבל הדבר תוקף חוקי.

"יחד עם פעילותו כחבר מועצת הרבנות הראשית המשיך הרב פראנק לשמש בתפקידו כראש בית דין צדק לעדת האשכנזים החסידים בעיר הקדש..."

יחד עם פעילותו כחבר מועצת הרבנות הראשית המשיך הרב פראנק לשמש בתפקידו כראש בית דין צדק לעדת האשכנזים החסידים בעיר הקדש. קיומו של בית הדין של הרב פראנק צמצם את מידת ההזדקקות של האוכלוסייה החרדית בעיר לסמכותה של הרבנות הראשית של העיר. העובדה שהרב פראנק עצמו שימש בעת ובעונה אחת הן כגזבר הרבנות והן כראש בית דין פרטי שלא פעל במסגרת הרבנות הביאה למספר תגובות וביניהן תביעתו של הרב פראנק נגד עיתון "דואר היום" ועורכו. ככלל היה הרב פראנק מטרה למוציאי לשון הרע נגד הרבנות בשל תפקידו הכפול בתוך הרבנות עצמה ומחוץ לה, בשל סמכותו כגזבר הרבנות. הרב פראנק יחד עם רבנים אחרים חתם על האיסור ללמוד בבתי ספר כ"דורש ציון" ו"תחכמוני", צעד שנקט ללא הסכמת הרב קוק זצ"ל הרב פראנק הציג עם עוד מספר רבנים עמדה השוללת זכות בחירה לנשים בבחירות. כמו כן היה בין

הקוראים שלא להשתתף בבחירות ל"כנסת ישראל". כמו כן קרא הוועד בראשותו ליצירת אחוד הקהילות של שומרי הדת להגנה על קדשי ישראל ולעמוד על המשמר לכל הנוגע לענייני דת ודין תורתנו הקדושה. בנוסף לחתימותיהם של הרב פראנק והרב ברנשטיין חתמו על הכרוז גם רבנים שנחשבו כמקורבי הרב קוק, כמו הרב י.מ. חרל"פ הרב מינצברג והרב הורביץ. בתוך אותו כרוז נאמר כי על הסתדרות הקהילות שומרי הדת להודיע כי לא ניתן להשאיר את הנהגת הציבור בירושלים בהנהגה מעורבת של אנשים דתיים ושאינם דתיים. תוספת זו גרמה להתנגדותו של הרב קוק, שהסתייג מכל צורה של פלגנות ופרוד בהנהגת היישוב.

כאמור אחד הנושאים בהם התבטא הרב פראנק היה זכות הבחירה לנשים למוסדות הוועד הלאומי של כנסת ישראל. גילוי דעת הנושא את הכותרת גילוי דעת מאת הרבנים הגאונים חברי מועצת הרבנות הראשית לארץ ישראל ובתי הדין האשכנזים הדין האשכנזים הוראה בעיר הקדש ירושלים וסביבותיה על גילוי הדעת חתמו הרב פרנק והרב ברנשטיין והובעה בו התנגדות נמרצת למתן זכות בחירה לנשים ואף התנגדות להעמיד נושא זה למשאל העם. לעומת חתימת הרבנים בולטת שתיקתן של הרב קוק זצ"ל לנוכח גילוי הדעת. אף שהרב קוק לא חלק על המקורות ההלכתיים שהוזכרו על ידי חכמי ירושלים קיווה הרב קוק שדווקא משאל עם יסיר נושא זה מסדר היום.

נושא אחר שהוסדר מכח פעילותו הנמרצת של הרב פראנק היה הקמתן של המועצות הדתיות וועדי הקהילות. החלטות שנתקבלו אז דיברו על הקמתן של מועצות דתיות על ידי וועדי הקהילות של כנסת ישראל. להן תימסרנה הסמכויות של טפול ופקוח בכל העניינים הדתיים של הקהילה. הן ינהלו את הצדדים האדמיניסטרטיביים של ענייני הרבנות השחיטה הקבורה ושאר המוסדות שלהן אופי דתי. השמות לחברי המועצה הדתית של ועד הקהילה יוצעו על ידי לשכת הרבנות המקומית ורב הקהילה בכל עיר ועיר. במכתב שכתבו ראשי הרבנות בשנת תרצ"ג נאמר: "אנו החתומים מטה מביעים הסכמתנו להצעה שהוצעה באסיפת רבני ארץ ישראל בענין שאלת הקהילות, כי בכל עיר ובכל נקודה תתכונן מועצה דתית סוברינית להנהלת כל העניינים הנגעים לדת ובכל עיר ועיר תהיה רק קהילה אחת ושחיטה אחת ובית דין מאוחד. כמו שהיה מאז ומעולם בכל קהילות ישראל. מנחם אב תרצ"ג". בין החותמים היו הרב אברהם יצחק הכהן קוק, הרב צבי פסח פראנק הרב איסר זלמן מלצר הרב אליהו ראם הרב משה חסקין הרב ראובן כ"ץ והרב יעקב משה חרל"פ. פטירתו של הרב קוק זצ"ל בחודש אלול תרצ"ה הביאה להפסקת ההכנה של המועצות הדתיות וועדי השחיטה. בראשית שנת תרצ"ו חודשו הדיונים עם הרבנים האשכנזיים חברי מועצת הרבנות הראשית. לאחר מאמצים רבים כוננה המועצה הדתית של ירושלים, בשנת תרצ"ז, ואז יצא לאור הכרוז מאת הרבנות הראשית לישראל: "אחרי שמאמציה של הרבנות הראשית לארץ ישראל במשך שנים נשאו פרי והשפעת היהדות החרדית על העניינים הציבוריים הובטחה בקהילת ירושלים באופן חוקי על ידי מועצה דתית שבה רבנים גדולים ואישים חשובים מטובי היהדות החרדית ושל כל העדות, בה ירוכזו כל העניינים הדתיים של הציבור. מוצאים אנו לפרסם כי עם היווסד המועצה הדתית הוסר המכשול מעל הדרך לליכודה של היהדות בארץ ישראל לחטיבה אחת. מעתה חובה על כל אחד ואחד שלא לפרוש מן הציבור כי אם לעמוד על המשמר שלא יפקד שמו מפנקס הבוגרים של כנסת ישראל. הגיעה שעתה של היהדות הנאמנה לתורתנו הקדושה להתאזר עוז ולבצר לה את מקומה הראוי במוסדות המוסמכים של היישוב היהודי בירושלים. רק עם התבצרותה של היהדות החרדית בתוך מסגרתו של הציבור ותפיסת מקום ראוי לערכה ולכבודה בחיי הכלל יש תקווה להבטחתם של כל הערכים הדתיים בקהילה ולשכלולם של מוסדות תורתנו הקדושה והרמת קרנם וכבודם. בין החותמים על הכרוז הרבנים, הרב יעקב מאיר, הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג והרב צבי פסח פראנק. האם הביא הכרוז הזה כמו המאמצים לאיחוד הקהילות בירושלים את התוצאות המבוקשות דומה שהתשובה לשאלה זו ברורה. אך יש לפחות לציין את מאמצי ראשי הרבנות לשים להם כמטרה את איחודה של הקהילה היהודית בירושלים.

אין ספק שעם פטירתו של הרב קוק זצ"ל נוצר חלל גדול בקהילה היהודית בארץ ישראל בכלל ובירושלים בפרט. כזכור הרב קוק נשא בו בזמן בשני התארים ובשני התפקידים. האם הרב החדש שייבחר יוכל גם הוא להיות רבה של ירושלים וגם הרב הראשי לארץ ישראל כפי שהיה הרב קוק. כזכור שנת תרצ"ו היתה שנה קשה ליהדות בגלל התפרעויות הקהילה הערבית בארץ ישראל. הדבר הזה הוסיף לחלל שנוצר בהנהגה היהודית הדתית של ארץ ישראל וחייב את המאמצים הראויים לבחירת רבה של ירושלים ומילוי מקומו של הרב קוק גם ברבנות הראשית לארץ ישראל. נושא זה יעמוד במרכז מאמרנו הבא אי"ה.

גם מאמר זה נכתב על פי הדברים שהשאיר אחריו בננו ר' יאיר כ"ץ. השבוע ביום ח' בכסלו ימלאו ארבע שנים לפטירתו. יהי זכרו ברוך.

*הרב אהרן כ"ץ. ראש כולל הלכה במכון גבוה לתורה אונ' בר אילן. רב קהילת "דובב עוז" רמת גן.

סיפור לשבת

תורה לוקחים במסירות נפש

{מתוך "מעינותיך", תורת חב"ד לבני הישיבות, גיליון חודש כסלו. שאול שיף}

עובדה הווה בחורף תקנ"ט או תק"ס בהיות הרבי ה"צמח צדק" (נכדו של האדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך) בן תשע שנים, חשק מאד להיות בין השומעים דא"ח (דברי אלוקים חיים

המשך בעמוד הבא...

קרי חסידות) בלילי שבתות ולא הניחוהו. ויתחנן לפני סבו רבנו הזקן ולא הועיל. ויצטער מאד על זה, ויתחכם למצוא איזו עצה לשמוע את התורה שאומר בלילי שבת.

דירתו של רבנו הזקן הייתה משני בתים שבכל אחד מהם שני חדרים, ושני כתלים חיברו את הבתים. בבית אחד דרו בני ביתו של רבנו הזקן ובבית השני דר רבנו הזקן בעצמו. מחדר הראשון היו שליבות אל העליה שעל גבי חצי הבית הזה.

והנה בחדר שלפני חדר מושב רבנו הזקן היה תנור גדול (שגם היו אופים בו מזמן לזמן) אשר פי התנור היה בחדר החיצון, וכותל התנור נכנס לחדר שבו ישב רבנו הזקן. התחכם הרבי ה"צמח צדק" והתחבא בתנור והיטה אזנו ושמע אימרות רבנו הזקן, כך נמשך הדבר כמה שבתות.

פעם אחת היה קור גדול ביותר, וקראו לנכרי להסיק את התנור, והתחיל להניח העצים. בהיות התנור גדול, כשהתחיל להניח העצים וראה שאין נכנסים בנקל כל כך, סידר העצים בקירוב אל פי התנור והדליקם, וכרגע נתמלא הבית עשן, והתחיל לדחוק העצים הבוערים פנימה יותר, אך כשראה שאי אפשר, הוכרח לכבותם ולהוציאם, לראות מפני מה אין העצים נכנסים לתנור עד הכותל, וירא כי נער בתנור, ויצעק צעקה גדולה, שנשמעה גם בחדר רבנו הזקן, וגם בבית הדירה השני, ויבהלו כולם לגודל הצעקה. בהיות הבית מואר רק בנר קטן וגם עשן העצים שכיבה הנכרי היה מחניק, לא היה אפשר ברגע הראשון להכיר מי הוא הנמצא בתנור. אך אחר כך ראו כי זה הרבי ה"צמח צדק", ואז נודעה התחכמותו במקום מחבואו.

הרבנית הצדקנית מרת רבקה - אשת הרבי מהר"ש - סיפרה ששמעה מהסבתא מרת שיינא (אשת רבנו האמצעי) אשר באותו מעמד אצל חמותה הרבנית סטרנא (אשת רבנו הזקן):

כשהוציאו את הילד מהתנור, היה נפחד כולו. חמותי - הרבנית סטרנא - צעקה אל בעלה רבנו הזקן: ראה נא מה שאפשר היה לקרות, אסון כזה, לאנשים אחרים אתה מרשה - להיכנס - ואילו כשבן שלך (נכד כבן) התחנן - לא הרשית לו. אמר לה רבנו הזקן: הס הס, משה רבנו הגיע להר סיני על ידי אש (ראיית לבת האש שבסנה) וזכה שעל ידו יהיה מתן תורה. תורה "לוקחים" רק במסירות נפש. הוא יהיה בריא ויאריך ימים.

(ספר התולדות אדמו"ר הזקן חלק ד' / מרשימות האדמו"ר הריי"ץ זי"ע)

אלוקות, קדושה, איי איי

{חלק מתיאור יום השבת של רבינו הזקן במינסק ימים ספורים לפני הויכוח הגדול על שיטת החסידות בשנת תקמ"ג}

במינסק היו מתפללים ותיקין, ולכן לעת תפלתו של רבנו הזקן, בשעה התשיעית, כבר היו המתפללים אחרי סעודת שבת, וכך התקבץ קהל רב לשמוע אל הרינה ואל התפלה של רבנו הזקן והחסידים.

רבנו הזקן התפלל וגם קרא בתורה בעצמו והיה דייקן גדול גם בניגוני הטעמים, מה שהפליא את השומעים. על הרוב היה רבנו הזקן קורא בתורה בעצמו בנגינה מדויקת ובדקדוק רב לפי חוקי הדקדוק. מספרים שאף כי מבטאו היה אשכנזי ולא ספרדי, היה ניכר במבטאו הבדל בין ע' לא' ובין ח' לכ' כדרך הספרדים.

בשעת קריאתו בתורה, היה עומד לצד ימין מכוסה בטליתו על פניו ולא היו רואים רק את הדיקנא קדישא, והעולה לתורה היה עומד לשמאלו.

ויש לפעמים היה מגביה את טליתו ומסתכל בעולה לתורה, וכמה פעמים אירע שהעולה היה מתעלף מרוב פחד.

חסידי רבנו הזקן היו מספרים, שמי שזכה להיות מהקרואים לתורה כשרבנו הזקן היה הקורא בתורה, זכה לאור גדול.

המנין של רבנו הזקן היה מתפלל מלה במלה. תפלת החול הייתה נמשכת כשעה וחצי ולפעמים שעה ושלשת רבעי שעה. ותפלת שבת כפליים ויותר מלבד זמן קריאת התורה.

הסדר היפה, המשמעת של החסידים והמקיף הכללי של התורה והעבודה, עשו רושם גדול על הקהל הגדול שהתאסף לראות ולשמוע את הנעשה בבית הכנסת שרבנו הזקן התפלל בו.

במשך יום הקיץ הארוך התפשטה השמועה בעיר, ואין פלא שלעת הסעודה השלישית התקבץ קהל רב, שלא הכילו כותלי בית המדרש, ועוד טרם שבא רבנו הזקן החליטו להוציא את הבימה מבית הכנסת, כדי שכל הקהל יוכל לשמוע את תורת רבנו הזקן.

מהחסיד רבי אבא ז"ל מצאשניק שמעתי שאביו ראה כמה פעמים את רבנו הזקן ואחר כך היה מקושר לבנו הרבי האמצעי, וחותנו היה מקושר לרבי אהרן מסטראשעלע.

דיבורו של רבי אהרן - מספר רבי אבא - היה להבת אש, וכשהיה מזכיר את שם רבנו הזקן, היה עומד מלוא קומתו ומפסיק לדבר מרוב דביקותו.

כשנכנס עם המיועד להיות חותנו אל רבי אהרן, סיפר להם רבי אהרן: "כשהייתי בן שבע עשרה שנה, זכיתי לראות את הרבי הקדוש. הייתי מהחבריא שבאו למינסק וזכו לראות את הרבי במעמד ומצב של "שר צבא ה'" - רבי אהרן התלהב, רץ בחדרו אנה ואנה ודיבר לעצמו: "אלקות, קדושה, איי, איי" וכך שהה זמן רב ואחר כך המשיך את סיפורו אודות הויכוח אז במינסק, "אלפי אנשים היו אז במינסק בבית הכנסת. כשהרבי הקדוש עלה על הבימה נפל פחד אלקי על כולם, ועמדו אז באותו מעמד ומצב שישראל עמדו ליד הר סיני. כשהרבי התחיל לומר את תורתו והשמיע המלים "שמע ישראל" היה כל הקהל נרגש ונלהב

המשך בעמוד הבא...

מההתלהבות הקדושה. מראהו של הרבי וקולו היו מאויימים ועל כולם נפלה אימה ופחד של יראת שמים".

בשנת תרס"ד בהיות רוחו של רבי אבא טובה עליו, נתן לי העתק מהדרוש שאמר רבנו הזקן במינסק כפי שמצא בניירות העזבון של חותנו.

החסיד רבי אבא כשסיפר את כל האמור, התלהב כולו והיה אומר: אף שאחר כך זכיתי לראות את רבנו האמצעי ולהתקשר לרבי ה"צמח צדק", מכל מקום לעולם לא אשכח את אשר ראיתי ושמעתי אז מפי החסיד (חסיד, צדיק, קדוש וטהור, אבל לא רבי) רבי אהרן, כשחזר על מאמרו זה של רבנו הזקן. הוא היה אז כמו בשומעו דבר הוי' יוצא מפי קדש הקדשים רבנו הזקן.

(רשימת הרבי הריי"ץ "ויכוח מינסק")

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

מפעם לפעם עלי לחשוב גם על הצרכים הגופניים של הקורא היקר. אז הנה לכם מתכון מספר רפואות תימן המדבר בעד עצמו. נסו והצליחו.

תלתן אדום:

בעל פרחים אדומים והוא ידוע בחנויות צמחי מרפא המשתמשים בתרופות מפרחים.

1. מטהר הדם, מרגיע עצבים, יעיל נגד עקרות, מועיל למחלות עור, ומנקה את הגוף מכל מיני רעלים.
2. מכינים ממנו תה לפי הצורך, חצי כוס שלושה פעמים ביום. ועל פי מדריך לצמחי מרפא מרדכי הוכברג, מהתלתן האדום המקורי, מכינים תה ויין. טעמו וריחו של הצמח ערבים לחיך, לתה העשוי ממנו יש ריפוי רוב עוצמה, ומשתמשים במירתח מרוכז מפרחיו, לריפוי מחלות עור.
3. תה התלתן האדום מטהר הגוף ונחשב למשלשל קל, משפר מחזור הדם, מרגיע עצבים, מחזק הזיכרון, מקל על כאב ראש, משקיט שיעול קל. הכמויות המומלצות לתה הן 25 גרם פרחים מיובשים לחצי ליטר מים רותחים, לאחר הצינון והסינון אפשר לשתות ממנו ללא הגבלה.

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל

יוסף אלימלך ברוד שואל: לקחת בשבת דיסק עם נתונים רפואיים על מכר שאי אפשר היה למסור אותם במוצאי שבת. אמנם לא מדובר בפיקוח נפש אבל בסבל גדול. האם היה מותר לקחת את הדיסק?

תשובה: מבואר במשנה ברורה סימן שכ"ח שמותר לטלטל מוקצה עבור חולה שאין בו סכנה, והביא בשם הפמ"ג שמצדד שצריך לטלטל בצורה קצת שונה מהרגיל.

שביבים / שאול שיף

כוחה של תפילה

מובא ב'ספר יצירה' שיש עולם שנה ונפש. 'עולם' זה המקום: המקום המקודש ביותר לקבלת התפילות הוא בית המקדש. כיום נותר לנו מקום המקדש, שהרי בית המקדש עצמו אין לנו. 'שנה' היינו הזמן של עת רצון, כמו במנחה של שבת, בסעודה שלישית, כדאיתא בזוה"ק שאז הוא הזמן בו מתקבלות התפילות לאלתר. ובחי' 'נפש' היינו הצדיק.

מסופר המעשה הבא על אחד מגדולי המקובלים שהיו כאן, בירושלים, הרה"ק רבי חיים שאול דווייק זי"ע: היה בימיו יהודי אחד, סוחר, שהתפרנס ממכירת בדים, והיה לו עסק עם ערבי אחד. אותו ערבי לקח ממנו בדים בהקפה, ולא שילם. אותו יהודי, כל רכושו היה עשר לירות, סכום גדול בעת ההיא, כאשר פרנסה של חודש היתה כשתי לירות. מאחר שהערבי לקח בהקפה, אט אט נותר הסוחר היהודי בלא כלום. בראותו שמצבו קשה, אמר לערבי: שלם נא לי את כספי. נתן לו הערבי כמשכון תכשיט אחד של זהב. מה יעשה הסוחר בתכשיט הזהב הממושכן בידיו? חשש הוא למוכרו, פן ינקום בו הערבי. חלף זמן רב, והערבי אינו משלם לו את כספו. מה עשה? פנה אל הצדיק רבי חיים שאול דווייק זי"ע ושח לפניו את כל המעשה, להתייעץ עמו מה לעשות. אמר לו הצדיק: לך אצל הכותל המערבי, וספר את סיפורך לקב"ה - שפוך שיח לפניו יתי. את כל הסיפור שאתה מספר לי, ספר להשי"ת ליד הכותל המערבי. הלך הסוחר אצל הכותל המערבי, ועשה כעצת הצדיק. והנה, למחרת הגיע אליו הערבי הלז ודרש את תכשיטו בחזרה. אמר הסוחר היהודי: שלם לי את כספי, ואשיב לך את תכשיטך. שילם הערבי את מלוא החוב, והסוחר החזיר לו את התכשיט. שאל הסוחר את הערבי: מה קרה שהחלטת לשלם לי כעת? נענה הערבי ואמר: איני יודע, לפתע שאלה אותי אשתי: היכן התכשיט שלי? אהרוג אותך אם לא תביא לי את התכשיט שלי! לא היתה לי, אפוא, ברירה, ומיהרתי לשלם לך את החוב...

מפי הצדיק רבי אלי' ראטה זי"ע שמעתי, שגם הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, כל אימת שהיה ליד הכותל המערבי, והיו מביאים לפניו אזכרה כלשהי שיתפלל עליה, היה אומר להם: לכו והתפללו ליד הכותל המערבי! הוא זי"ע נהג לומר שהכותל המערבי הוא "הדואר הראשי" לתפילות. וזו בחינת 'עולם'. אותו צדיק למד, שהנפש של הצדיק היא במקום אחר, לא ב'מקום' - שם לא צריך אף אחד. זו היתה דרכם של הצדיקים, רק להתפלל.

וכן מעשה היה בהרה"ק רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע, כאשר בא לפניו אדם אחד אשר היה לו חולה בתוך ביתו, הורה לו הצדיק על סגולה כלשהי, ולאחר מכן התפלל במשך כל הלילה. סיפר לי הצדיק רבי אלי' זי"ע, שהרה"ק מזוועהיל זי"ע ניגש לזוגתו הרבנית, ואמר לה: איך את מסוגלת לישון, שעה שיהודי שרוי בצער כזה? הוא זי"ע לא הבין איך הרבנית מסוגלת לישון, ואף הוא לא ישן כל אותו הלילה. כמובן, שאותו יהודי זכה לישועה. רואים אפוא מה גדול כוחה של תפילה.

ומעשה היה אצל הרה"ק מביאלה זצ"ל, כאשר פעם באה לפניו אשה אחת אשר בעלה לא היה אז בארץ, והיה לה ילד קטן, אשר אושפז בבית החולים 'הדסה' מחמת מוגלה שהיתה לו באוזנו. והנה, נתגברה הדלקת ונתפשטה המוגלה עד למוח, ה' ישמרנו. הרופאים אמרו נואש, שמאחר שהדלקת כבר הגיעה עד למוח, קבעו שהמצב אבוד, ולא נותרו לו, לילד, אלא כמה ימים לחיות. אמרה האשה לרופאים: אם למות, יוכל למות גם בבית, ואיני צריכה להמשיך ולהחזיקו בבית החולים. השיבו לה הרופאים: בבקשה, הינך רשאית לקחת את בנך. נטלה האשה את בנה הקטן, שהיה כבן חצי שנה או שנה, נשאתו על כפיים והציגתו בפני הרה"ק מביאלה זי"ע. בבואה אצל הצדיק, הניחה את בנה על השלחן, סיפרה את סיפורה ואמרה: רבי, אינני לוקחת את הילד! אם ימות, שימות כאן! הרופאים אמרו שבני עומד למות - ימות אפוא כאן על השלחן. אינני לוקחת אותו! הלך אותו צדיק הצידה, אל פינת החדר, שם עמד בערך שלשת רבעי שעה בתפילות גדולות. לאחר שסיים תפילתו, הסתובב ופנה אל האשה ואמר לה: קחי את הילד. הוא יבריא. ואכן כך הוה. מכיר אני את הילד הזה, היום הוא כבר סבא...

זה כוחה של תפילה. צריך להשקיע, אפוא, כוחות בתפילה, על כל דבר שצריכים. וזהו "ויעתר יצחק לה' וכו' ויעתר לו ה'". אותו צדיק לא מש ממקומו במשך שלשת רבעי שעה. עמד כך והתפלל בלי הפסק, עד שהרגיש שביטל את הגזירה ופעל ישועה.

יהי רצון שהשי"ת יעזור שתיקרענה כל הגזירות הרעות מעל כל כלל ישראל, ונזכה להיוושע ברפואות, ישועות, בני חיי ומזוני רויחי, ונזכה כולנו יחד לגאולה השלימה, בב"א.

(קטע משיחתו של המקובל האדמו"ר מפוריסוב שליט"א)

התוועדות חסידית בכנייני האומה

התוועדות חסידית שאני מכיר היא סביב שולחן ובאווירה 'פנימית', אבל מארגני האירוע הגדול בכנייני האומה לכבוד י"ט כסלו (חג הגאולה של האדמו"ר הזקן), מבטיחים לנו חויה מיוחדת של התוועדות ענקית. כן, התוועדות ולא התכנסות או אירוע. ביום חמישי ליל י"ט כסלו יתוועדו עם ה'חוזר' של הרבי מלובביץ' זי"ע הלוא הוא הרב יואל קהאן שמגיע במיוחד מניו יורק להתוועדות זו. תהיה שם הפקה מיוחדת של ניגוני אדמו"רי חב"ד עם "הלב והמעיין" ומקהלות חסידים. ב-11 בלילה תתחיל התוועדות לתוך הלילה (והפעם כן סביב שולחנות...) עם הרב יהושע שפירא ראש ישיבת ההסדר ברמת גן ומי שמוביל היום את הזרם הדתי לאומי חסידי, מיכי יוספי ועוד.

עיטור מהמלכה

ר' בנימין פרל, ובכי חבריו הקרובים "לייזר", קיבל בימים אלה עיטור יוקרתי בארמון בקינגהם כאות הוקרה על תרומתו בתחום החינוך. פרל הקים עד היום למעלה מעשרים בתי ספר יהודיים ברחבי בריטניה ועוד ידו נטויה. פרל תושב הנדון שבלונדון מזוהה עם הציבור החרדי אך מעורה בכל העשייה החלוצית בישראל. באחרונה ביקר בישראל כדי לעמוד מקרוב על שיקומם של מגורשי גוש קטיף. לפני כשנתיים רכש כנסייה שהייתה ממוקמת בסמוך לבית הכנסת "הנדון עדת ישראל" והפך אותה למלון בוטיק, שבו אולם אירועים יוקרתי עם כשרות מהודרת. בין ידידיו הקרובים איש החסד, מר קונרד מורים, שעלה באחרונה לישראל.

מסכימים מסכימים מסכימים

בתחילת שנת תרפ"ט (1929) הקימו מספר רבנים מהפלג החרדי ביפו, בראשות הרבנים דוד פוטש והרב ממאקוב, שחיטה בדלנית שכונתה "שחיטה נפרדת". כל הניסיונות לתווך כדי לשים קץ לשחיטה הנפרדת לא צלחו. זאת, למרות השתדלות הרבנים הראשיים לארץ ישראל, הראי"ה קוק זצ"ל והראשון לציון הרב יעקב מאיר זי"ע בעניין זה. משלא הועילו ניסיונות התיווך, יצאה החלטה מטעם הרבנות האוסרת לקיים שחיטה נפרדת. בפרוץ מאורעות תרפ"ט הגיעה שחיטה בדלנית זו לקיצה.

באחת השחיטות הבדלניות שנעשתה בבית המטבחיים ביפו, מצאו השוחטים הבודקים סירכה שכיסתה על נקב בריאתה של אחת הבהמות. סירכה זו הוציאה את בשר הבהמה מחזקת "חלק". הקצבים שקנו את הבהמה והשקיעו בה את מיטב כספם חשך עליהם עולמם. בצר להם הזעיקו לבית המטבחיים את הרב ממאקוב שעמד בראש השחיטה הנפרדת. אסף עמו הרב ממאקוב מניין אנשים וצעד לעבר חוף הים ששם הייתה המשחטה. לאחר שהרב בדק את הסירכה פרץ בבכי רם וכל הקהל נסחפו עמו בבכי. לפתע פתאום הרים את ידיו וראשו כלפי מעלה וקרא בלשון תחינה: ריבונו של עולם בשר זה הוא הבשר היחידי שאנו יכולים לאכול כבשר כשר לפי ההלכה. אני מבקש ממך אב הרחמים חוס על עמך ישראל ומחל לנו אם נאכל מבשר זה. הריני מכשיר את הבשר ומתיר לעצמי ולכל הקהל הקדוש הזה לאכול מבשר שחיטה זו בשבת הקרובה. כל הנוכחים באותו מעמד ענו לעומתו בקריאה משולשת: "מסכימים, מסכימים, מסכימים". דודי יחיאל גיברשטיין ז"ל היה נוכח באותו מעמד ולא יכול היה לשכוח אותו כל ימיו.

מתוך הספר בתי וורשא ליעקב פניגשטיין. את בתי וורשא ביפו הקים סבי יחד עם אביו, שאול יצחק פניגשטיין שעל שמו אני קרוי.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein26@012.net.il